

Nový akční plán pro oběhové hospodářství

Informační podklad ke sdělení Nový akční plán pro
oběhové hospodářství

Podklad k dokumentu Rady č. 6766/20
září 2020
zpracovala: Jana Francová

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 4
- Stanovisko vlády ČR: 8
- Projednávání ve výboru pro životní prostředí PS PČR: 8

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Nový akční plán pro oběhové hospodářství Zpracovala: Francová, J. Číslo: Podklad k dokumentu č. 6766/20 Datum: září 2020	Typ řady: interní První vydání řady: říjen 2004 Frekvence vydání řady: nepravidelná Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova: Oběhové hospodářství; odpady; obaly; plasty; zelená dohoda	Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Nový akční plán pro oběhové hospodářství - Čistší a konkurenceschopnější Evropa
KOM(2020) 98 v konečném znění, kód Rady 6766/20

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
12. 3. 2020
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 15. května 2020, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 26. května 2020 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.
- **Odůvodnění a předmět:**
[Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Nový akční plán pro oběhové hospodářství - Čistší a konkurenceschopnější Evropa“](#) (dále jen „**nový akční plán**“) je základním stavebním kamenem [Zelené dohody pro Evropu](#), nové evropské agendy pro udržitelný růst, kterou dne 11. prosince 2019 představila Evropská komise pod vedením předsedkyně von der Leyenové. Zelená dohoda stanovila ambiciózní plán směřující ke klimaticky neutrálnímu oběhovému hospodářství, v němž je hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů. **Oběhové hospodářství** snižuje tlak na přírodní zdroje a je předpokladem pro dosažení cíle klimatické neutrality do roku 2050 a zastavení úbytku biologické rozmanitosti. Polovina celkových emisí skleníkových plynů a více než 90 % úbytku biologické rozmanitosti a nedostatku vody je způsobeno těžbou a zpracováním zdrojů.

Oběhové hospodářství bude mít podle [analýz](#) zveřejněných Evropskou komisí čisté pozitivní přínosy, pokud jde o růst HDP a tvorbu pracovních míst, vzhledem k tomu, že uplatnění ambiciózních opatření v oblasti oběhového hospodářství v Evropě může do roku 2030 zvýšit HDP EU o 0,5 % a vytvořit přibližně 700 000 nových pracovních míst.

Pomocí opatření týkajících se celého životního cyklu výrobků si nový akční plán klade za cíl připravit unijní ekonomiku na zelenou budoucnost, zlepšit její konkurenceschopnost a zároveň chránit životní prostředí a spotřebitelům poskytnout nová práva. Je úzce provázán s [novou průmyslovou strategií pro Evropu](#), vydanou 10. března 2020, jejímž cílem je „pomoci evropskému průmyslu zvládnout dvojí transformaci, jednak na klimatickou neutralitu a jednak na vedoucí postavení v digitální oblasti.“

Nový akční plán navazuje na [sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému](#)

[hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství“](#) (dále jen „akční plán“) z prosince 2015, který byl součástí tzv. [balíčku opatření týkajících se oběhového hospodářství](#). V březnu 2019 Komise [konstatovala](#), že všech 54 opatření stanovených v akčním plánu bylo dokončeno nebo se provádí a to včetně [Evropské strategie pro plasty](#) z roku 2018.

Nový akční plán obsahuje více či méně konkrétně formulovaná opatření na poli oběhového hospodářství, jež rozděluje tematicky do sedmi oblastí (1. rámec udržitelné výrobní politiky, 2. klíčové hodnotové řetězce produktů, 3. méně odpadu, více hodnoty, 4. oběhové hospodářství fungující na úrovni regionů, měst a obcí, ale i jednotlivců, 5. průřezová opatření, 6. vedoucí úloha na celosvětové úrovni, 7. monitorování pokroku). Je doplněn [přílohou](#), obsahující **seznam 35 klíčových opatření** rozdělených podle oblastí a roků, kdy mají být předloženy (od 2020 do 2022, pouze jedna iniciativa¹ až v roce 2023). Dále jej doprovází [pracovní dokument útvarů Komise](#), který podrobně popisuje stávající i chystaná opatření v oblasti mezinárodního rozměru oběhového hospodářství a dává je do souvislosti s klíčovými trendy ve využívání zdrojů.

Poznámka PI: Dne 27. května 2020 přijala Komise [sdělení Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Upravený pracovní program Komise na rok 2020“](#), kterým aktualizovala svůj [pracovní program na rok 2020](#) z ledna tohoto roku. V upraveném pracovním programu Komise konstatuje, že aby se Unie dostala z krize, je potřeba zrychlit souběžnou zelenou a digitální transformaci. Přestože se Komise musela během pandemie covidu-19 přeorientovat na krizové řízení, stále plánuje představit všechny klíčové iniciativy zásadního významu v původních termínech. U ostatních iniciativ Komise indikuje mírné zpoždění.

U opatření obsažených v příloze k novému akčnímu plánu, který byl Komisí představen před plným propuknutím koronavirové krize, dochází upraveným pracovním programem k posunutí termínu pouze u legislativní iniciativy směřující k posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci a to ze 4. čtvrtletí 2020 na 2. čtvrtletí 2021, jiná opatření týkající se přímo oběhového hospodářství v něm nejsou zmiňována. V této souvislosti je však nutné konstatovat, že z 35 opatření obsažených v příloze k upravenému akčnímu plánu byla realizace pouze tři plánována na rok 2020 a pět dalších má být uskutečňováno „od“ roku 2020. Naprostou většinu klíčových opatření plánuje Komise předložit v roce 2021.

- **Obsah a dopad:**

Nový akční plán popisuje opatření, která navrhne Evropská komise v následujících třech letech, jejichž společným cílem je „vytvořit silný a ucelený rámec výrobní politiky, díky němuž se udržitelné produkty, služby a obchodní modely stanou pravidlem a spotřební návyky se změní tak, že především již nebude vznikat žádný odpad.“ Tato opatření jsou členěna do sedmi tematických oblastí:

1. **Rámec udržitelné výrobní politiky**

Do této oblasti Komise zařadila:

- a) **Navrhování udržitelných výrobků**: Komise předloží v roce 2021 novou legislativní iniciativu **rozšiřující působnost [směrnice o ekodesignu](#)**, aby se vztahovala na co nejširší spektrum výrobků (zejména na elektroniku, ICT, textilní výrobky, nábytek a meziprodukty s vysokým dopadem na životní prostředí jako je ocel, cement, chemické látky).
- b) **Posílení postavení spotřebitelů a zadavatelů veřejných zakázek**: Komise především ještě letos provede **revizi stávající legislativy EU na ochranu spotřebitelů**. Příští rok plánuje Komise představit legislativní i nelegislativní opatření zavádějící „**právo na opravu**.“ Tento rok by Komise měla navrhnout legislativní opatření o **dokládání**

¹ Jedná se o „Regulační rámec pro certifikaci odstraňování uhlíku“.

environmentálních tvrzení společností. Vzhledem ke kupní síle veřejných orgánů (14% HDP EU) zavede od roku 2021 Komise **povinná kritéria a cíle pro veřejné zelené zakázky** v odvětvových právních předpisech a **povinné podávání zpráv o zadávání zelených veřejných zakázek.**

- c) **Princip oběhovosti ve výrobních procesech:** K širšímu uplatňování principu oběhovosti v průmyslu by měl přispět **přezkum [směrnice o průmyslových emisích](#)** a začlenění postupů oběhového hospodářství do připravovaných referenčních dokumentů o nejlepších dostupných technikách. V roce 2022 Komise spustí **evropský systém ověřování environmentálních technologií** jako certifikační ochrannou známku EU.

2. **Klíčové hodnotové řetězce produktů**

- a) **Elektronika a ICT:** Podle [Eurostatu](#) se v EU recykluje méně než 40% elektronického odpadu (*pozn. PI: V ČR v roce 2017 to bylo 46,5%, což je více než jednou tolik než v roce 2010, kdy podíl zrecyklovaného „e-odpadu“ činil 22,7%.*). K zajištění delší životnosti výrobků předloží Komise na přelomu let 2020/21 **iniciativu pro elektroniku v oběhovém hospodářství**, která bude mj. obsahovat regulační opatření o **univerzální nabíječce a systémy odměňování za vrácení starých zařízení**. V příštím roce Komise přezkoumá **[směrnici o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních](#)** a vydá metodické pokyny objasňující její provázanost s nařízením REACH a požadavky na ekodesign.
- b) **Baterie a vozidla:** Ještě letos Komise navrhne **nový regulační rámec pro baterie**, v následujícím roce Komise provede **[přezkum pravidel platných pro vozidla s ukončenou životností](#)** a v roce 2022 přezkoumá **[pravidla správného nakládání s odpadními oleji](#)**. Komise také počítá s vydáním nové evropské **strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu** se zaměřením na oběhové hospodářství a postavené na zásadě „produkt jako služba“.
- c) **Obaly:** Cílem Komise je zajistit, aby **do roku 2030 byly všechny obaly na trhu EU opětovně použitelné nebo recyklovatelné** ekonomicky přijatelným způsobem. Proto zreviduje **[směrnici o obalech](#)** a navrhne **opatření zpřísňující základní požadavky na obaly**, omezí nadměrné používání obalů a množství odpadu z obalů. Komise zváží **celoevropské označení pro třídění obalového materiálu u zdroje**.
- d) **Plasty:** Komise navrhne **povinné požadavky na obsah recyklovaného materiálu a přijme opatření ke snížení množství plastového odpadu u klíčových výrobků** jako jsou obaly, stavební hmoty a vozidla, přičemž zohlední činnost **[Aliance pro plasty v oběhovém hospodářství \(Circular Plastics Alliance\)](#)**. V roce 2021 Komise představí soubor **opatření k omezení množství záměrně přidávaných mikroplastů a pelet** a proti jejich nezáměrnému uvolňování (zejména z pneumatik a textilu). Komise dále vypracuje **rámec politiky pro plasty z biologického materiálu a biologicky rozložitelné nebo kompostovatelné plasty**. Komise dohlédne na včasné provedení nové **[směrnice o plastových výrobcích a lovných zařízeních na jedno použití](#)**.
- e) **Textilní výrobky:** Komise v roce 2021 představí **strategii EU pro textilní výrobky**, založené mj. na podpoře třídění, opětovného použití a recyklace textilních výrobků, a to i prostřednictvím inovací, podpory průmyslových aplikací a regulačních opatření, například rozšířenou odpovědností výrobce.

- f) Stavebnictví a budovy: Na zásadách oběhového hospodářství během celého životního cyklu budov bude postavena nová komplexní **strategie pro udržitelnost zastavěného prostředí** plánovaná na příští rok.
- g) Potraviny, voda, živiny: Na omezení potravinového odpadu (až 20% celkového množství potravin se vyhodí nebo ztratí) se zaměřuje v květnu 2020 představená [strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“](#). Komise zváží **legislativní návrh na nahrazení obalů, stolního nádobí a příborů na jedno použití opětovně použitelnými výrobky**. Komise navrhne **nové nařízení o opětovném využívání vody** v zemědělství i v průmyslových procesech. Komise zváží **přezkum směrnic o čištění odpadních vod** a kalech z čistíren odpadních vod. Vypracuje **integrováný plán hospodaření s živinami** s cílem zajistit udržitelnější aplikaci živin a podporovat trhy pro zhodnocené živiny.

3. Méně odpadu, více hodnoty

- a) Účinnější odpadová politika na podporu předcházení vzniku odpadů a principu oběhovosti: Množství vyprodukovaného odpadu se zatím nedaří snižovat. Změnu by podle Komise mělo do prevence vzniku odpadů přenést **zavedení udržitelné výrobní politiky** a její implementace do právních předpisů. Zároveň Komise stanoví cíle v oblasti snižování množství odpadů pro konkrétní toky s tím, že **do roku 2030 by se množství nerecyklovatelného komunálního odpadu mělo snížit o polovinu**. V roce 2022 Komise navrhne **celoevropský harmonizovaný model tříděného sběru odpadu a označování usnadňující sběr**.
- b) Posílení principu oběhovosti v prostředí bez toxických látek: Ke zvýšení důvěry v používání druhotných surovin chce Komise přispět vypracováním **metodik sledování a minimalizace přítomnosti látek vzbuzujících obavy v recyklovaných materiálech a předmětech z nich vyrobených** a **rozvojem harmonizovaných informačních systémů pro účely předávání informací o přítomnosti látek vzbuzujících obavy**. Součinnost s oběhovým hospodářstvím zdůrazní připravovaná **strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek**.
- c) Vytvoření dobře fungujícího trhu EU s druhotnými surovinami: Komise přijme opatření předcházející nesouladu mezi nabídkou druhotných surovin a poptávkou po nich v důsledku zavedení požadavků na recyklovatelný obsah v produktech a to včetně možnosti **zřízení střediska pro sledování trhu s klíčovými druhotnými surovinami**. Komise posoudí, zda je nutné na úrovni EU vypracovat **kritéria vymezující, kdy odpad přestává být odpadem**, a kritéria vedlejších produktů.
- d) Vývoz odpadů z EU: Komise přijme opatření zajišťující, aby EU nevyvážela své problémy s odpadem do třetích zemí, zejména provede **přezkum nařízení o přepravě odpadů**, kdy Komise navrhne **omezení vývozu odpadu**, který má škodlivý vliv na životní prostředí a zdraví lidí ve třetích zemích nebo který může být zpracován v rámci EU. Označení **„Recyklováno v EU“** se stane referenčním kritériem pro kvalitní druhotné materiály. Komise se zaměří na **potírání trestné činnosti** spočívající v nelegálním vývozu a nelegálním obchodování s odpady.

4. Oběhové hospodářství fungující na úrovni regionů, měst a obcí, ale i jednotlivců

Komise uvádí, že se v letech 2012 až 2018 počet pracovních míst spojených s oběhovým hospodářstvím v EU zvýšil o 5 % a dosáhl úrovně téměř 4 milionů, a že lze očekávat, že oběhovost

bude mít celkově pozitivní čistý dopad na tvorbu pracovních míst. Základním předpokladem však je, že **pracovníci získají dovednosti, které jsou pro ekologickou transformaci potřebné**. Komise se proto již v tomto roce zaměří na **podporu přechodu na oběhové hospodářství prostřednictvím agendy dovedností, připravovaného akčního plánu pro sociální ekonomiku, paktu pro dovednosti a Evropského sociálního fondu plus i prostřednictvím fondů politiky soudržnosti, mechanismu pro spravedlivou transformaci a městských iniciativ** (zejm. připravované Evropská městská iniciativa a Dohoda pro zelená města).

5. Průřezová opatření

- a) Oběhovost jako předpoklad klimatické neutrality: Již letos začne Komise zdokonalovat nástroje měření, modelování a politiky s cílem zachytit **synergie mezi oběhovým hospodářstvím a zmírňováním změny klimatu a přizpůsobování se jí** na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. V roce 2023 Komise předloží **regulační rámec pro certifikaci odstraňování uhlíku**.
- b) Vytvoření správných hospodářských podmínek: Komise bude **podporovat nasměrování finančních zdrojů k udržitelnějšímu způsobu výroby a spotřeby** – např. prostřednictvím [Platformy na podporu financování oběhového hospodářství](#), návrhem [vlastního zdroje rozpočtu EU na základě objemu nerecyklovaných plastových obalových odpadů](#), širším využitím vhodně nastavených ekonomických nástrojů, jako jsou ekologické daně, včetně daní za skládkování a spalování či **promítnutím cílů oběhového hospodářství do revize pokynů ke státní podpoře** v oblasti energetiky a životního prostředí.
- c) Podpora transformace prostřednictvím výzkumu, inovací a digitalizace bude probíhat zejména prostřednictvím programu [LIFE](#), [Horizont Evropa](#) a [Evropského fondu pro regionální rozvoj](#).

6. Vedoucí úloha na celosvětové úrovni

Komise je přesvědčena, že „*EU bude úspěšná pouze tehdy, pokud její úsilí přispěje k transformaci na spravedlivé, klimaticky neutrální oběhové hospodářství účinně využívající zdroje i na celosvětové úrovni.*“ Proto se Komise postaví do čela úsilí zaměřeného na dosažení **celosvětové dohody o plastech**, navrhne zřízení **globální aliance pro oběhové hospodářství** a zahájí rozhovory o **mezinárodní dohodě o řízení přírodních zdrojů**. Cíle oběhového hospodářství bude Komise důsledně **začleňovat do dohod o volném obchodu**, dalších dvoustranných, regionálních a mnohostranných jednání a dohod a do nástrojů EU pro financování vnější činnosti.

7. Monitorování pokroku

Komise **posílí monitorování vnitrostátních plánů** a opatření pro urychlení přechodu k oběhovému hospodářství jako součásti nového zaměření evropského semestru. V následujícím roce Komise provede **aktualizaci rámce pro monitorování oběhového hospodářství** tak, aby odrážel nové politické priority a zaváděl další ukazatele využívání zdrojů, včetně ukazatelů spotřeby a materiálové stopy.

V **závěru** nového akčního plánu Komise vyzvala unijní instituce, aby nový akční plán přijaly za svůj a aktivně přispěly k jeho provádění. Zároveň vybízí členské státy, aby s ohledem na své ambice přijaly nebo aktualizovaly své vnitrostátní strategie, plány a opatření v oblasti oběhového hospodářství. Komise rovněž doporučí, aby oběhové hospodářství patřilo mezi témata diskuse o budoucnosti Evropy a bylo pravidelným předmětem dialogů s občany.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Ve velmi obsáhlém stanovisku vláda nejprve velmi detailně popisuje obsah nového akčního plánu, poté se věnuje pozici ČR k novému akčnímu plánu – nejprve obecně a následně k jednotlivým opatřením.

Obecně vláda posilování principů oběhového hospodářství aktivně podporuje, nicméně za klíčové považuje udržení konzistentnosti mezi jednotlivými novými strategiemi, což se s ohledem na jejich množství zdá problematické. Dále za neodůvodněné považuje stanovení nových cílů v oblasti odpadů a obalů přesto, že ambiciózní cíle pro komunální odpady, obaly a jednorázové plasty byly stanoveny již v roce 2018 a 2019 (zejména zmenšení množství zbytkového komunálního odpadu do deseti let o polovinu) a takovéto doplňkové cíle nebude podporovat.

- **Projednávání ve výboru pro životní prostředí PS PČR:**

Výbor pro životní prostředí PS PČR projednal dokument dne 9. září 2020 a usnesením č. 139 přijal tyto závěry:

Výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

1. **bere na vědomí** Nový akční plán oběhového hospodářství;
2. **podporuje** posilování reálných principů oběhového hospodářství na mezinárodní, evropské i národní úrovni;
3. **souhlasí** se stanoviskem Vlády ČR, kdy klíčovou roli hraje konzistentnost mezi jednotlivými novými evropskými strategiemi;
4. **pověřuje** předsedkyni výboru, aby o tomto usnesení informovala předsedu výboru pro evropské záležitosti.